

A Balatonendrédi dombok (HUDD20034)

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
fenntartási terve

Csopak
2014.

Támogatási határozat azonosítója:
1536230136

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth utca 16.
Telefon: +36 87 555 260
Fax: +36 87 555 261

Baltoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.

8600 Siófok, Batthyány u. 1.
Tel.1.: 84 / 310-803
Tel.2.: 84 / 313-346
Fax: 84 / 317-002

Felelős tervező
Rozner György

Vezető szakértők
Petróczi Imre (természetvédelem)
Rozner György (agrár)

Közreműködő szakértők
Baltoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.:
Dr. Molnár Gábor, Fekete-Páris Judit, Egerszegi Zita, Magyarfalvi Attila

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság:
Barcza Ákos, Barcza Gábor, Békássy Gábor, Dr. Cservenka Judit, Kenéz István, Korbély Barnabás,
Magyari Máté, Megyer Csaba, Mészáros András, Nagy Attila, dr. Nagy Lajos, Selyem Anikó,
Simon Pál, Sinka Gábor, Szabó Attila, Szerdahelyiné Bohák Mária, Szinai Péter, Tóth Szabolcs,
Vers József, Vókó László

© Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	5
1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.4.1. Jelölő élőhelyek.....	6
1.4.2. Jelölő fajok	6
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védetség kategóriák	7
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	7
1.7.2. Településrendezési eszközök	7
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	8
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	8
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	8
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	8
1.7.7. Egyéb tervek.....	8
1.7.8. Jogerős engedélyek	8
2. Veszélyeztető tényezők	9
3. Kezelési feladatok meghatározása	10
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	10
3.2. Kezelési javaslatok	10
3.2.1. Élőhelyek kezelése	14
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	24
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	24
3.2.4. Kutatás, monitorozás	24
3.2.5. Mellékletek.....	25
3.2.5.2. Kezelési egységek térképe.....	26
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	27
3.3.1. Agrártámogatások	27
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	29
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	29

3.4.2.	A kommunikáció címzettjei	32
3.4.3.	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel, tulajdonosokkal, vagyongazdálkodókkal	33

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Balatonendrédi dombok Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDD20034
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	158.97 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel 91H0
- Szubpannon sztyeppék 6240

1.4.2. Jelölő fajok

- Közönséges ürge (*Spermophilus citellus*)

1.4.3. Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek/Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű fajok

- Síksági pannon löszgyepek 6250
- Borókásodó szárazgyepek 5130
- Pannon gyertyános tölgyesek 91G0
- Ártéri mocsárrétek 6440

1.5. Érintett települések

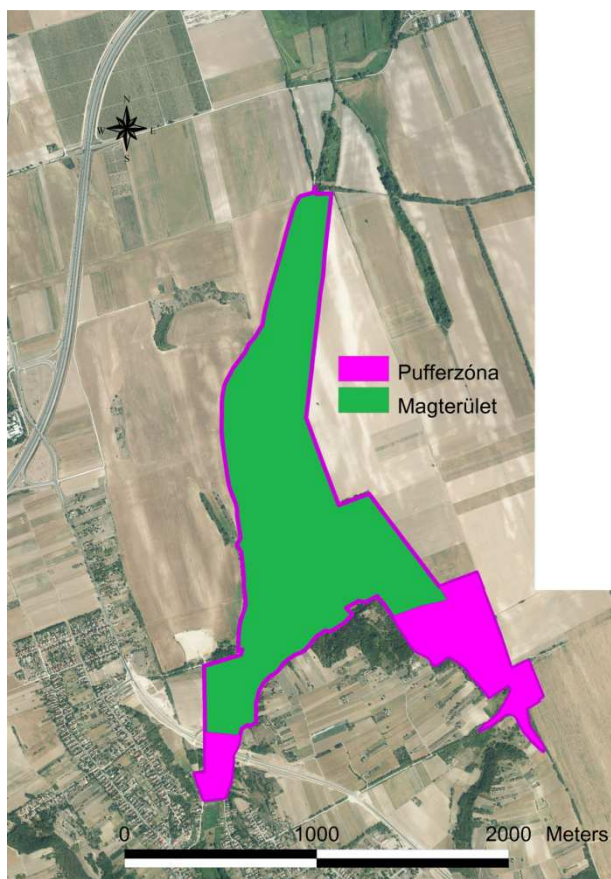
Somogy megye: Balatonendréd

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Országos ökológiai hálózat övezete: a tervezési terület döntő része a hálózat magterület övezetének része. A Balatonendréd 046/1, a 076 és a 075 hrsz. teljes területe, míg a 055, a 057, a 048 és a 047/6 hrsz déli része a hálózat puffer övezetének része

Az Országos ökológiai hálózat övezetei a Balatonendrédi dombok (HUDD20034) területén:

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A tervezési területére nem vonatkozik miniszteri rendelettel elfogadott természetvédelmi kezelési terv, mivel a terület nem védett természeti terület.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Balatonendréd község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2007. (IV.23.) Önkormányzati Rendelete Balatonendréd község helyi építési szabályzatáról. Módosította a 2/2010. (I.13.) Önkormányzati rendelet. Hatályos 2010. január 13. napjától

Módosította a 6/2012. (III.28.) Önkormányzati rendelete. Hatályos 2012. május 1. napjától

- 2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról
- A Somogy Megyei Közgyűlés 15/2004. (XII. 27.) számú rendelete Somogy megye területrendezési tervéről

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 5264/2011 (Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31.)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- SEFAG Szántódi Vadászterület (14-350710-2-4-4) vadgazdálkodási terve (2010-2013)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- 4-2 Balaton alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve (2010.05.05.)

1.7.7. Egyéb tervek

- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Konceptió 2020-ig (2009.)
- A Balaton Régió részletes fejlesztési terve, 2007-2013 (2006.)
- Somogy Megye Környezetvédelmi Programja (2009)
- Balatonendréd település környezetvédelmi programja 2010.
- Koppányvölgyi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület Helyi Vidékfejlesztési Stratégiája 2013.

1.7.8. Jogerős engedélyek

A tervezési területet érintő jogerős engedélyről nincs ismeretünk.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagyága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.03	Kaszálás felhagyása, hiánya	H	20	A 6250 élőhelyek jelentős részén a kezelés teljesen hiányzik. A kezelés hiánya cserjésedést és gyomosodást okoz.
A04.02	Alullegetetés	H	20	A terület egy kisebb részét a 6440 és 6250 élőhelyeket érintve, jelenleg csak kis számú szarvasmarhával és alkalmanként birkával legeltetik. Az állatlétszám még a kis területrész megfelelő kezeléséhez sem elegendő.
A04.03	Pásztorkodás felhagyása,	H	60	A 6250 élőhelyek jelentős részén a kezelés teljesen hiányzik. A kezelés hiánya cserjésedést és gyomosodást okoz.
B03	Erdészeti kitermelés újraterelítés vagy természetes felújulás nélkül	H	5	Az engedély nélküli fakivágások a terület több pontján is megfigyelhetők. A 91H0 erdőben már eddig is okozott károkat, de a többi erdőben (91G0) is veszélyforrás. A6250 gyepterületek beerdősülő részein szintén veszélyforrásként értékelhetjük, mert a levágott területeken az akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) és a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) robbanásszerűen terjed el.
D01.01.	Burkolatlan utak	M	5	A területen található burkolatlan utak állapotának romlásával, alkalmanként új nyomvonalra terelődik a forgalom, ami újabb és újabb értékes gyeprészek taposásával jár. Érintett élőhely a 6250.
G01.03.	Motoros járművel végzett tevékenység	L	5	Agrár/horgász/kiránduló célú emberi mozgás a dűlőutakon, amely növeli a terület zavartságát.
I01	Idegenhonos inváziós fajok	H	60	A kezeletlenség miatt a 6250 gyepterületeket súlyosan veszélyezteteti az erdősülés, jellemzően akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjed, de megjelent a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) is.
K01.01	Erózió	M	5	A terület déli részén jelentősen és más meredekebb részeken kisebb mértékben, elsősorban az állatok taposása nyomán erózió tapasztalható. Érintett élőhely a 6250.
K02.01	Fajösszetétel változás, szukcesszió	M	60	A kezeletlenség miatt a 6250 gyepterületeket súlyosan veszélyezteteti az erdősülés, jellemzően akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>) terjed, de megjelent a bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>) is.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

A terület fő célkitűzései:

- A területen élő védett és fokozottan védett fajok által is reprezentált, hazai és közösségi szinten is egyedülálló természetes és természetyszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása, különös tekintettel a síksági pannon löszgyepek (6250), a pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel (91H0), a borókásodó szárazgyepek (5130), a pannon gyertyános tölgyesek 91G0, valamint az ártéri mocsárrétek 6440 társulásokra.
- A területen előforduló védett növény- és állatfajok állományának, egyedszámának, populációi életképességének megőrzése, különös tekintettel az ürge (*Spermophilus citellus*) csökkenő létszámú állományára.
- A természetes és természetyszerű élőhelyek megőrzése, fenntartása, a természetvédelmi szempontból megfelelő gazdálkodás és használat kialakításával.
- Hosszú távon a területre jellemző, őshonos fafajokból álló, természetes szerkezetű erdőállományok kialakítása és az idegen honos fafajok kiszorítása a cél.
- A pannon molyhos tölgyes élőhelyek erdőállományát meg kell őrizni, a jelölő erdőtársulás aránya ne csökkenjen, ha lehet növekedjen. Az elsődleges rendeltetésnek a természetvédelmi célt kell megadni, a bennük folytatott erdőgazdálkodást mielőbb át kell állítani szálaló módszerre. Esetlegesen szükségessé váló beavatkozások nyomán a felújítás csak a jelölő társulásra jellemző fajokkal történjen, természetes módszerekkel.

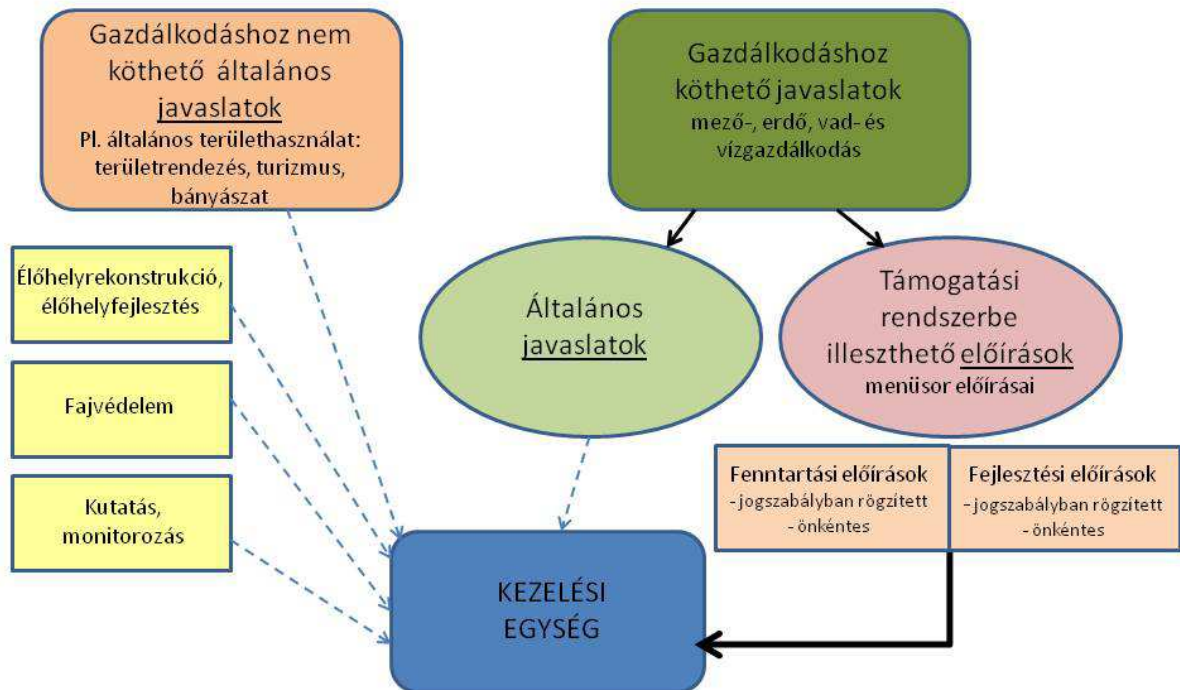
3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt

megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

1. ábra: Kezelési intézkedések rendszere

A fenntartási tervben szereplő javaslatok meghatározása az élőhelytípusok alapján történt. A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő területegységeket a terv ún. kezelési egységként határolja le és jeleníti meg a 3.2.5.2 sz. fejezet térképmellékleteiben valamint a 3.2.1. fejezetben.

Ebben a fejezetben meghatározásra kerültek elsőként a **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok**, majd a **gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok** is, amelyek valamennyi érintett kezelési egységen ajánlottak. Ezt követően a kezelési egységeknél már csak azok a javaslatok jelennek meg, amelyek az általános javaslatokon felül kimondottan csak az adott kezelési egységhez kötődnek.

Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A tervezési terület egészére nézve természetvédelmi szempontból javasolt intézkedéseket hozni a gyepterületeket vagy erdőterületeket érintő tüzek kialakulásának, az illegális hulladék elhelyezésének elkerülése, az illegális bányászat, valamint a technikai sportok kizárása érdekében.

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás

- A jelenlegi, nagyobb részt idegenhonos fajokból álló erdőket hosszú távon őshonos fafajokból álló, a termőhelynek megfelelő erdőkké kell alakítani. Az erdők felújítása során csak a területen őshonos fafajok magvetése, csemetézése engedhető. Az erdősítésben használt szaporítóanyag (mag, csemete) tájegységi (Külső-Somogy) származású legyen.
- A kitermelt faanyag jó természetességi állapotú gyepeken keresztül való szállítását és ezeken az élőhelyeken való depózását kerülni kell, amennyiben a gyepet érinti a fenti folyamat, úgy a gyep helyreállításáról (faanyag, kéreg, fűrészpor maradéktalan elszállítása, talaj elegyengetése) gondoskodni kell.
- A cserjeszintek és az erőszéli cserjés sávok megtartása madár fészkelőhelyek szempontjából kívánatos.
- Idős, odvas, valamint álló és dőlt holtfa állomány megtartása a jelölő társulásokban.
- A gyepek élőhelytípusok arányának fenntartása érdekében, a gyep erdősítését kerülni kell, tehát a gyepek művelési ágú területeken nem kívánatos az erdősítés.
- A Balatonendréd 028 hrsz-ú földrészlet „a” jelű alrészletén az Országos Erdőállomány Adattár szerint (a továbbiakban: Adattár) a Balatonendréd 28D (3,6 hektár) erdőrészlet, a Balatonendréd 047/6 hrsz-ú ingatlanon az Adattári nyilvántartás szerinti Balatonendréd 27E jelű erdőrészlet (17,3 hektár) található. A két erdőrészletben 2008 és 2009 évben folyamatosan tarvágás jellegű fakitermelés történt (28D 2,37 hektáron 140,74 bruttó m³, 27E összesen 3,15 hektáron 204,93 bruttó m³). A fakitermelések eredményeképpen az erdőrészletekben erdőfelújítási kötelezettség keletkezett. A 27E részletben az üzemterv CS-EL célállományt, míg a 28D részletben MO-KTT célállomány jelöl 1. változatnak. Természetvédelmi szempontból kizárólag ezek a változatok fogadhatóak el, míg a 2. változatként feltüntetett idegenhonos fajokkal történő erdősítés nem megengedhető.

Vadgazdálkodás:

- A Natura 2000-es élőhelyek jó természeti állapotban való fennmaradásával összeegyeztethető, azoknak alárendelt vadgazdálkodás folytatható.
- A tervezési területen vadászattal kapcsolatos berendezések (szóró, sózó, dagonya, vadetető, tároló stb.) elhelyezését kerülni kell.

Gyepgazdálkodás:

- A gyepek művelési ágú területeken művelési ág váltás nem engedélyezhető.
- A gyepterületek jó természeti állapotot fenn kell tartani, illetve helyre kell állítani. A spontán erdősülés csak a közösségi jelentőséggel bíró fajok példányainak megjelenésére korlátozva jelenhet meg mintegy fás legelő felé történő átalakulás

célállományaként. Egyéb spontán erdősülést meg kell akadályozni különösen irtani kell a bálványfát (*Ailanthus altissima*) és az akácosodást (*Robinia pseudoacacia*), de a becserjésedést is fel kell számolni.

- Az ürge szempontjából szükséges alacsony növényzet biztosítására a legeltetést fenn kell tartani, vagy a kaszálási technológiát a faj érdekének alárendelve kell kialakítani.
- A gyepek élőhelytípusok fokozódó cserjésedését a gyepterületek extenzív legeltetésével és/vagy cserjeirtással szükséges megakadályozni.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

1 KE (horgász tó)

Érintett élőhelyek:

U9	Állóvizek
D34	Mocsárrétek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 6440 - Ártéri mocsárrétek)
B5	Nem zombékoló magassárrétek
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
OB	Jellegtelen üde gyepek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 3270 - Ártéri ruderalis magaskórós)
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 5130 - Borókásodó szárazgyepek)

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V45	November 1. és február 15. között lehet nádatást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.
V49	A nádas minimum 10-20%-át nem szabad learatni.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

2 KE (Vizes élőhelyek)

Érintett élőhelyek:

U9	Állóvizek
D34	Mocsárrétek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 6440 - Ártéri mocsárrétek)
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
OB	Jellegtelen üde gyepek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 3270 - Ártéri ruderalis magaskórós)
P2a	Üde cserjések

S1	Akác ültetvények
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E67 Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyep) hasznosítandók.

E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

V07 A gazdálkodási tevékenység során a gyeptető maradvány károsodása tilos.

V14 A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.

V45 November 1. és február 15. között lehet nádatást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.

V49 A nádas minimum 10-20%-át nem szabad learatni.

V57 A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.

VA03 A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység jelentős részét, jelenleg használaton kívüli tómedrek alkotják. Amennyiben a későbbiekben tóként, halgazdasági hasznosításra kerülne, úgy az 1 KE-re vonatkozó halgazdálkodási előírásokat kell alkalmazni.

3 KE (szántók)

Érintett élőhelyek:

T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

SZ03 A betakarítást követően tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.

SZ19 Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.

SZ21 Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.

SZ22 Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.

SZ43 Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.

SZ52 Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.

SZ55 Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Természetvédelmi szempontból mindenképpen előnyös lenne a tervezési területen az egyetlen szántó művelésű terület (Balatonendréd 046/1 hrsz) gyepé alakítása.

4 KE (őshonos fafajú erdőtervezett erdők)

Érintett erdőrészek: Balatonendréd 27B, 27C, 27D, 28C

Érintett élőhelyek:

RDb Óshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek (**Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 91G0* - Pannon gyertyános tölgyesek**)

L1 Mész- és melegkedvelő tölgyesek (**Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 91H0* - Pannon molyhos tölgyesek**)

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a következő jogszabályok tartalmazzák:

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 5264/2011 (Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31.)

A körzeti erdőterv részletszintű kötelező kezelési jellegű előírásokat nem tartalmaz:

Erdőrészlet	Előírás
Balatonendréd 27B	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Beerdősült legelő. Vegyeskorú. Zh.: 0-100/70% Cserjeszintben: MJ, CSGG, MSZ, FA, ZJ, SZE, VR, BL.
Balatonendréd 27C	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Nagyon meredek, gyenge termőhely. Cserjeszintben: MBE, MJ, VK, FA, OBG.
Balatonendréd 27D	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Néhány idős A, GY, CS, KTT, MOT a NY-i szélében. CS, KTT, MOT főleg É-on a gerinc mellett. Cserjeszintben: CSSZ, KÖK
Balatonendréd 28C	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Cserjeszintben: CSGG.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
- E16 A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E28 Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve ehetőség szerinti teljes eltávolítása.
- E37 Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusokkal.
- E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
- VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

5 KE (nem őshonos fafajú erdőtervezett erdők)

Érintett erdőrészek: Balatonendréd 27E, 27F, 27G, 27CE1, 27CE2, 28B, 28D

Érintett élőhelyek:

P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
S1	Akácültetvények
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a következő jogszabályok tartalmazzák:

- az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve 5264/2011 (Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31.)

A körzeti erdőterv részletszintű kötelező kezelési jellegű előírásokat nem tartalmaz:

Erdőrészlet	Előírás
Balatonendréd 27E	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Beerdősült legelő. Változatos korosztályviszonyok. Több idősebb egyed. Záródás 0-90/60%. Folyamatos erdősítésközepében. Cserjeszintben: BL, A, CSGG, KÖK, VR, SZE, FBD, MJ, CSKR, FA.
Balatonendréd 27F	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: -
Balatonendréd 27G	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: -
Balatonendréd 27CE1	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Cserjeszintben: CSGG, KÖK, MSZ, MOT
Balatonendréd 27CE2	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Cserjeszintben: CSGG, KÖK, MSZ, MOT
Balatonendréd 28B	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: Zh.: 0-100/85% Akác D-en. Cserjeszintben: FBD, FA, CSGG, KÖK.
Balatonendréd 28D	Zamárdi erdőtervezési körzet körzeti erdőterve Érvényes: 2012.01.01-2022.12.31. Részletszintű előírások: : Beerdősült legelő. Pár hagyásfa

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
- E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
- E12 A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
- E16 A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
- E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
- E29 A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
- E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal.
- E54 Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.

E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

E72 Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A Balatonendréd 028 hrsz-ú földrészlet „a” jelű alrészletén az Országos Erdőállomány Adattár szerint (a továbbiakban: Adattár) a Balatonendréd 28D (3,6 hektár) erdőrészlet, a Balatonendréd 047/6 hrsz-ú ingatlanon az Adattári nyilvántartás szerinti Balatonendréd 27E jelű erdőrészlet (17,3 hektár) található. A két erdőrészletben 2008 és 2009 évben folyamatosan tarvágás jellegű fakitermelés történt (28D 2,37 hektáron 140,74 bruttó m³, 27E összesen 3,15 hektáron 204,93 bruttó m³). A fakitermelések eredményeképpen az erdőrészletekben erdőfelújítási kötelezettség keletkezett. A 27E részletben az üzemterv CS-EL célállományt, míg a 28D részletben MO-KTT célállomány jelöl 1. változatnak. Természetvédelmi szempontból kizárólag ezek a változatok támogathatóak, míg a 2. változatként feltüntetett idegenhonos fajokkal történő erdősítés nem megengedhető.

6 KE (őshonos fajú nem erdőtervezett erdők)

Érintett élőhelyek:

RC Őshonos fajú keményfás jellegtelen erdők

RDb Őshonos lombos fajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E06 Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése.

E08 Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).

E09 A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.

E12 A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.

E16 A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.

E26 Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.

E28 Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.

E37 Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.

E49 Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.

E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal.

E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

E88 Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

7 KE (üde gyepek)

Érintett élőhelyek:

OB	Jellegtelen üde gyepek
U10	Tanyák, családi gazdaságok
D34	Mocsárrétek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 6440 - Ártéri mocsárrétek)
B5	Nem zsombékoló magassárrétek

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY19 Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.

GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.

GY29 Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges

GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.

GY34 Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.

GY44 A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

GY111 A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.

VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

8 KE (száraz gyepek)

Érintett élőhelyek:

H5a	Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 6250 – Síksági pannon löszgyepek)
OB	Jellegtelen üde gyepek (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 3270 - Ártéri ruderális magaskórós)
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
P2a	Üde cserjések
P2b	Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (Élőhely Natura 2000 kódja/neve: 5130 - Borókásodó szárazgyepek)
P45	Fáslegelők, fáskaszálók, legelőerdők, gesztenyeligetek
RC	Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S1	Akácültetvények
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A tervezési területre vonatkozó kötelezően betartandó előírásokat a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY111	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyep) hasznosítandók.

E69 A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

VA01 Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

9 KE (utak)

Érintett élőhelyek:

U11 Út és vasúthálózat

A kezelési egységhez – jellegéből adódóan – gazdálkodással kapcsolatos előírások nem köthetőek, ennek ellenére indokoltnak látjuk néhány előírás szerepeltetését.

- A tervezési területen jelenleg megtalálható földutak nyomvonalának megtartása szükséges, új nyomvonal kialakítása, vagy taposása tilos.
- Az esetlegesen szükségessé váló útkarbantartási munkákat a Nemzeti Park Igazgatósággal egyeztetni szükséges.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

- A korábbi kezeletlenség és alulhasználtság miatt a területen 20-30 ha gyepen olyan szintű cserjésedés tapasztalható, amely súlyosan veszélyezteti mind a sztyeppi növényzetet, mind az ürge állományt. Ezen területek rekonstrukciója nem halogatható, illetve a helyreállítás után rendszeresen (3-5 évente) cserjeirtást kell végezni.
- A Balatonendréd 28 hrsz-en a jelenlegi tervidőszakot megelőző erdőtervezéskor Balatonendréd 28D néven üzemtervezésre került egy 3,71 ha-os beerdősült terület. A terület spontán erdősült akáccal és bálványfával, amelyet a gazdálkodó a gyep helyreállítása céljából 2009-ben letermelt. A fakitermeléssel, illetve területhasználattal kapcsolatban jelenleg jogvita folyik, amely érinti a művelési ágat is. Mivel a területen akác-bálványfa erdő elfogadhatatlan, ezért a terület a jogvita kimenetelétől függően mindenképpen rekonstrukcióra szorul. Amennyiben fennmarad az erdő művelési ág, úgy teljes fafajcserét kell végrehajtani, amennyiben a gyep művelési ág kerül visszaállításra, teljes gyeprekonstrukciót kell végrehajtani.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

- 2011-2012 évektől a terület legeltetése szinte teljesen megszűnt. Csupán a 028 hrsz déli részén néhány hektárt újra kaszálással és alkalmanként birkával legeltetve kezelnek, illetve 2014. évtől a terület további részeit újra marhával legeltetik. A két évi kezeletlenség miatt a területen lévő jelentős ürgepopuláció összeomlott, 2013-ban csupán néhány lakott lyukat lehetett megtalálni. A faj fenntartása érdekében mindenképpen beavatkozás szükséges. Amennyiben a korábbi legeltetési gyakorlat nem helyreállítható, úgy olyan – akár pusztán természetvédelmi célú – kaszálási gyakorlatot kell kialakítani, amely biztosítja legalább a terület egy részén az ürge számára szükséges gyepállapotokat. A terület kezelésének biztosítása mellett – az ürge populáció alakulásának függvényében – visszatelepítési program indítására is szükség lehet. Ehhez a betelepítendő egyedeket a Zamárdi és a Siófok-Kiliti reptéren lévő állományok biztosíthatják.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

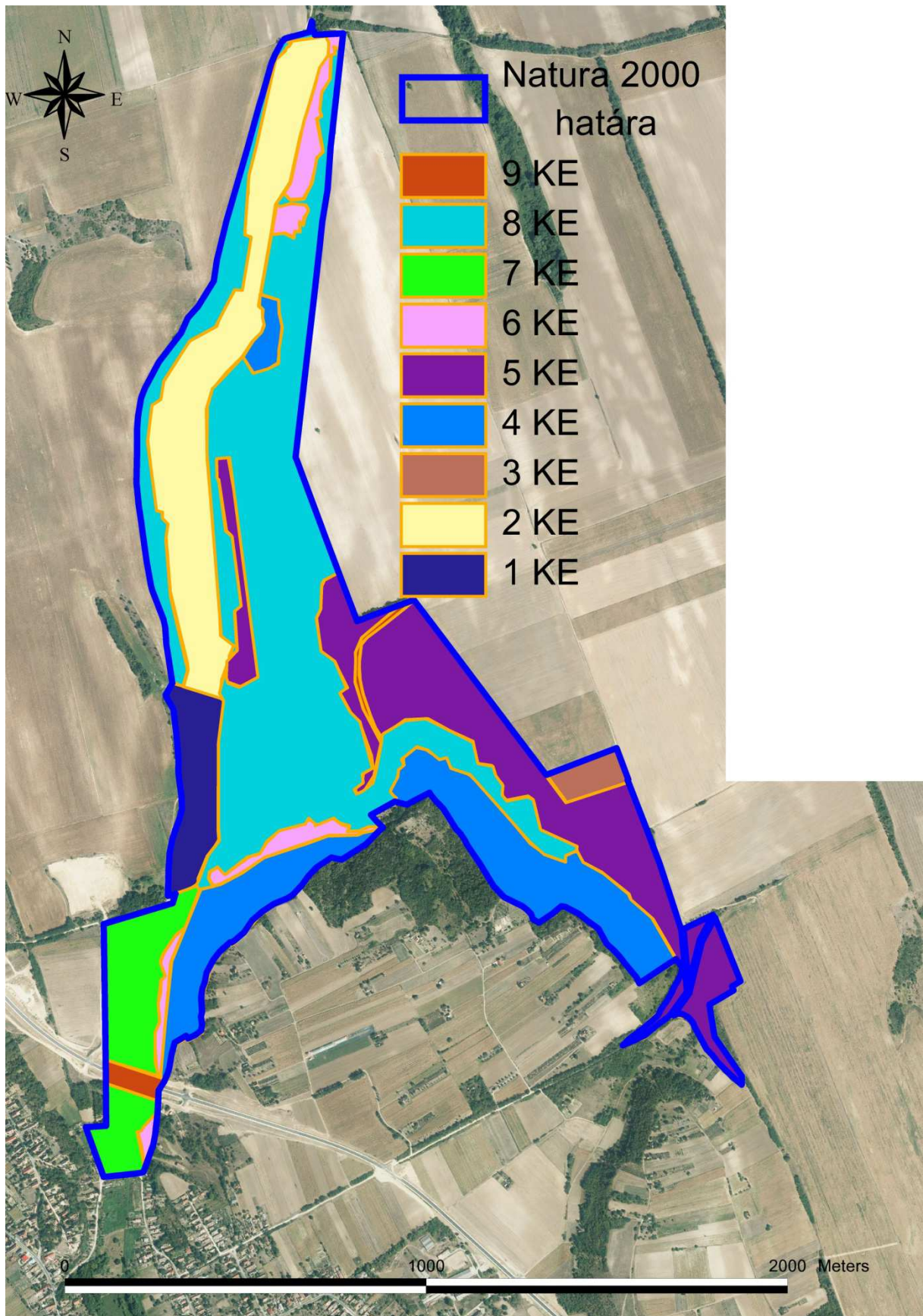
- Az elmúlt években rendszeres monitoring felmérések történtek az ürgeállomány tekintetében. Ezeket a felméréseket mindenképpen szükséges folytatni – figyelembe véve az állomány kritikus állapotát - évi rendszerességgel.
- A terület vegetációját korábban nem vizsgálták. Feltétlenül szükséges a jelölő társulás (Síksági pannon löszgyepek 6250) állapotának, kiterjedésének rendszeres nyomon követése. Ugyan így fontos az adventív fajok vizsgálata is, mert ez befolyásolja az aktuálisan szükséges kezelések meghatározását. Ezeket a vizsgálatokat legalább 3 évenként el kell végezni.

3.2.5. Mellékletek

3.2.5.1. Kezelési egységek táblázata

Kezelési egység	Érintett ingatlanok (hatsz.)	Érintett MEPAR-blokk
1 KE (horgásztó)	024, 028	RM6E 1-7-12
2 KE (vizes élőhelyek)	024, 025, 026, 027, 028	RLUM 1-2-12, R8R71-7-12
3 KE (szántó)	046/1	R8Q11-Y-12
4 KE (őshonos fafajú erdőtervezett erdők)	028, 047/3, 4, 6, 048, 049	RQOE3-6-12
5 KE (Nem őshonos fafajú erdőtervezett erdők)	028, 047/4, 5, 6, 071, 076	R8TE1-F-12, R9A13-N-12
6 KE (Őshonos fafajú nem erdőtervezett erdők)	028, 047/4, 057	R8TE1-F-12, RQ2U3-N-12, RQC73-C-12
7 KE (üde gyepek)	050, 051/2, 055, 057	RQ2U3-N-12, RQC73-C-12
8 KE (száraz gyepek)	024, 028, 047/4,5,6	R8TE1-F-12
9 KE (utak)	050, 055, 057	R8TE1-F-12

3.2.5.2. Kezelési egységek térképe

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

Az Balatonendrédi dombok (HUDD20034) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési terület 100 %-ban az Országos ökológiai hálózat része, magterület és pufferzóna övezetben.

A tervezési terület nagyobb részt magántulajdonban van, de önkormányzati és állami tulajdon is jelen van a tervezési területen.

A kezelési javaslatok során mindezeket a körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A tervezési területen a gazdálkodás – ezen belül a legeltetés – intenzitása, évtizedek óta messze elmarad a lehetséges szinttől. Ennek eredményekén a gyepterületek jelentős része becserjésedett, és ezért támogatási szempontból nem támogatható” besorolással rendelkezik.

A Natura terület 159 hektárjából, annak ellenére, hogy ebből 125 ha gyepterület művelési ágban van, csupán 58 ha a támogatható.

A tervezési terület gyepes élőhelyeire az egységes területalapú támogatás, az agrár-környezetgazdálkodási támogatás, valamint a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe.

A tervezési terület erdőtervezett erdőrészeire vonatkozóan - a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján – szintén igényelhető a Natura 2000 területekre vonatkozó kompenzációs támogatás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A tervezési területen a jelenleg elérhető mezőgazdasági támogatások úgy tűnik nem elég vonzóak, illetve nem elégségesek ahhoz, hogy az évtizedek óta kezeletlen területeken elvégezzék a szükséges rekonstrukciókat és újra művelésbe vonják azokat. Megoldást jelentene – önállóan, vagy a meglévő Natura 2000 támogatást kiegészítve – egy olyan támogatási forma, ami lehetővé tenné, illetve segítené a leromlott gyepterületek rekonstrukcióját, finanszírozná az első évek gazdaságtalan termelését.

A gyepterületek kezelése szempontjából további lehetőséget teremtenének az állatállomány fejlesztését célzó támogatások. A tervezési területen elsősorban a birka és a szarvasmarha létszám növekedése teremtené meg a mezőgazdasági hasznosítás igényét.

3.3.2. Pályázatok

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság jelenleg az alábbi projektben vesz részt (partnerekkel) amelyeknek van a Balatonendrédi dombok Natura 2000 területre is relevanciája:

Pályázat neve	Azonosító	Részvételünk
Közösségi jelentőségű és védett állatfajok felmérése Vas, Zala és Somogy megye Natura területein	SH/4/12 (Svájci Alap)	Partner

A program 2012-2015 között a Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein, mintegy 90 közösségi jelentőségű állatfajának monitorozását végzi (denevérek, hullók, kétéltűek, szitakötők, lepkék és xilofág bogarak köréből). A célterületek között a tervezési terület is szerepel.

Tervezett természetvédelmi jelentőséggel (is) bíró pályázatok:

Jelenleg nincs további tervezett természetvédelmi jelentőséggel bíró pályázat, ami a területet érinti.

3.3.3. Egyéb

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési munka során a kommunikáció céljaihoz kerültek megválasztásra az egyes célcsoportok elérésére alkalmas kommunikációs elemek.

Ezek alkalmazása, megvalósítása a projekt során a fenntartási terv készütségi fázisaihoz igazodott, figyelembe véve a 43/2012 (V.3.) VM rendeletet. Egy-egy kommunikációs cél megvalósulását többféle elem tette lehetővé.

A kommunikációs munka alapját egy honlap képezte, amely 11 db Natura 2000 terület fenntartási terv készítési projekt honlapja. Ezen keresztül elérhetővé vált minden fontos információ és tervanyag. A kiküldött postai és elektronikus levelek, önkormányzati közlemények és újságcikkek mind tartalmazták a honlap elérhetőségét. A fórumok tapasztalatai alapján elmondható, hogy az informatív és felhasználóbarát honlapot számos érintett felkereste.

A felhasznált kommunikációs elemek táblázatos formában kerülnek bemutatásra.

A tervezési munka kommunikációs elemei

Kommunikációs eszközök és rövid jellemzésük	Érintett célcsoportok	Kommunikációs eszköz funkciói						Igazoló dokumentum
		A Natura 2000 hálózat bemutatása	A tervezési folyamat bemutatása	Információk egyeztetése, kérése	Fenntartási terv véleményezése	Fejlesztési igények felmérése	Konkrét kérdések tisztázása	
Terepbejárás: a terület HRSZ-es térképi áttekintése formájában valósult meg, a terepi munkának nem kedvező időjárási körülmények miatt. A résztvevők száma 7 fő volt.	- tulajdonosok - gazdálkodók - vadásztársaságok			X		X	X	jegyzőkönyv / jelenléti ív és emlékeztető
Falu- és gazdafórum: a tervezési terület központi településén került megtartásra, minden címlistán szereplő érintett meghívásával. A résztvevők száma 8 fő volt.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - vadásztársaságok	X	X		X	X	X	meghívó, jelenléti ív és emlékeztető
Önkormányzati közzététel: Hirdetmény a tervezésről, és fórum meghívók közzététele valósult meg az érintett településeken (1 db)	- gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság		X		X			önkormányzati igazolás/fénykép /printscreen az internetes közzétételről
Honlap: <i>natura2000.balatonregion.hu</i> 11 db önálló Natura 2000 terület közös honlapja. Tájékoztató, dokumentum megosztó és véleményezési funkciók együttes betöltése. Az egyeztetési tervanyagok közzétételének leghatékonyabb módjának ez az eszköz bizonyult.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szakmai	X	X	X	X	X		internetes elérhetőség, honlap címe

Kommunikációs eszközök és rövid jellemzésük	Érintett célcsoportok	Kommunikációs eszköz funkciói						Igazoló dokumentum
		A Natura 2000 hálózat bemutatása	A tervezési folyamat bemutatása	Információk egyeztetése, kérése	Fenntartási terv véleményezése	Fejlesztési igények felmérése	Konkrét kérdések tisztázása	
	szervezetek							
Küldött postai levél, e-mail: Önkormányzatok, falugazd., agrárkamara, állami. sz. e-mail-es tájékoztatása, valamint az önkormányzatoktól kapott tulajdonosi adatok alapján a tulajdonosok nagy részének levélben történő értesítése történt meg. A levél mellé minden esetben kitöltendő, visszaküldendő kérdőív került megküldésre. Összesen 16 db postai levél és 5 db e-mail került kiküldésre	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - állami szakmai szervezetek	X	X	X	X	X		levélről másolat, kinyomtatott e-mail, kinyomtatott kérdőív
Nyomtatott ismertető: A tervezés folyamatát és tapasztalatait bemutató színes kiadvány készült 11 db területre közösen 400 db.	- gazdálkodók - falugazdászok és agrárkamarai tan. - gazdakörök - vadásztársaságok	X					X	az ismertető egy példánya
Sajtó megjelenés: A Balaton térségében ismert és népszerű, Balatoni futár c. havi magazinban jelent meg egy ½ és egy egész oldalas cikk a tervezésről.	- tulajdonosok - gazdálkodók - önkormányzatok - civil szervezetek - lakosság - falugazdászok és agrárkamarai tanácsadók - gazdakörök - vadásztársaságok - áll. szakmai szerv.	X	X	X	X	X	X	újságcikkek másolata

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció címzettjei területi illetékesség szerint kerültek összegyűjtésre. Az érintett önkormányzati szakemberekkel történő kapcsolatfelvétel kulcsfontosságúnak tekinthető. Helyismeretük és a rendelkezésre álló adataik alapján segítették a tervezést, további érintetteket javasoltak, hirdetmény és értesítők formájában tájékoztatták a lakosságot, illetve helyet biztosítottak a fórumok lebonyolítására.

Célcsoport	Szervezet neve
Önkormányzatok	Balatonendréd Község Önkormányzata
Civil szervezetek, civil érdeklődők	Gál Péter, Zamárdi lakos
LEDAER akciócsoportok	Koppányvölgyi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület
Falugazdász hálózat	Molnár Ákosné
Magyar Agrárgazdasági Kamarai tanácsadók	Simor Ákos
Állami szféra (szakmai szervezetek, hatóságok)	Somogy Megyei Kormányhivatal, Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
	Állami Főépítészeti Iroda
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Földművelési Igazgatósága
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Élelmiszer.bizt. és Állategészségügyi Igazgatóság
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Földhivatal
	Somogy Megyei Kormányhivatal, Közlekedési Felügyelőség
	MVH Somogy Megyei Kirendeltsége
	Pécsi Bányakapitányság
	Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
	Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Somogy M. Területi Irodája
	Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
	Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
	Észak-Somogyi Vízi Társulat
Somogy Megyei Önkormányzat	
Tulajdonosok, gazdálkodók, vagyonkezelők	Balatonendréd Község Önkormányzata
	Dél-Baltoni Vízitársulat
	"Magyar Tenger" Kft.
	Karé Ferencné
	Pap Sándor
	Kovács István
	Csákovics Gyula
	Szell Zoltán
	Vincze Ákos
	Tarr János Károly
	Reider Ágota
	Dr. Giber Vilmosné
	Czufer József
	Vígh János
	Dr. Várady Zoltán László
	Peczkó Zoltánné
	Kovács Istvánné
	Keller Kálmán Jánosné

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel, tulajdonosokkal, vagyonkezelőkkel

A táblázat a terv szempontjából hangsúlyos véleményeket, és azok beépítését tartalmazza. Az összes beérkezett vélemény a 10. sz. mellékletben található.

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Somogy Megyei Kormányhivatal, Erdészeti Igazgatóság	Erdőterületek vonatkozásában a kezelési terv az erdőterv, amely készítése során az érintett természetvédelmi kezelővel, illetve hatóságokkal egyeztetve lett. Tájékoztatásul a területi erdőtervezéssel kapcsolatos anyagokat küldött.	A terv részletesen foglalkozik a problémával, illetve egyértelmű javaslatokat tesz az érintett terület kezelésével kapcsolatban. A területet érintő jogi vita eldöntése nem a tervekészítők feladata.
Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ	Az országos közutak vagyonkezelőjeként a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ felelős az ezen közutak kezelésével kapcsolatos finanszírozási és műszaki ellenőrzési feladatok elvégzéséért. Ebből adódóan cégünk érdekelt az egyaránt közérdekű természetvédelmi és közútkezelési célok egyeztetésében, összehangolásában. Részletes tájékoztatást adott, hogy mely Natura 2000 területek határosak országos közutakkal. 6. o.: A 3 db jelölő faj közül 2 hiányzik. Mivel ez a 2 faj a tervben sehol sem fordul elő, így védelmük célja sem része a tervnek, ami alapvető hiányosság. 9. o.: A D01.01 sorban téves megállapítás, hogy a területen csak burkolatlan utak találhatóak, mivel ott található a 6501 j. országos közút is, mely aszfaltburkolatú.	A terv 6. oldalán az 1.4.2. pontban csupán a A-C populációs értékkel szereplő fajokat kell szerepeltetni, a D-vel jelölteket nem. Ezekkel kapcsolatos információk a megalapozó dokumentációban szerepelnek. A 9. oldal D1.01. sorát javítottuk.
Késmárki polgármester	Idézet az Erdészeti Igazgatóság SOG/39/779-1/2013 ügyiratszámú leveléből. "A Natura 2000 kijelölésekor szintén kétséges, hogy a kijelölés milyen szempontok és milyen terepbejárás alapján történt, hiszen egy zárt akác faállomány nem felel meg sem a Szubpannon sztyeppéknek, sem a Pannon molyhos tölgyesnek. A két hrsz a Balatonendréd dombok (HUDD20034) site részét képezik és a fenti két társulás védelmében kerültek kijelölésre úgy, hogy a két társulás NEM IS TALÁLHATÓ MEG ITT" Az ürge szintén nem lelhető fel a területen. Az egész megérne egy bejárást nem csak papíron írniuk elő korlátokat. Javasolom a szakemberek összehangolt párbeszédét. Fórum hozzászólás: Véleménye szerint a kérdéses terület erdészeti üzemtervezésének kérdését az érintett szakmai hatóságoknak, szervezeteknek kell egymással megvitatniuk. Akkor lehet csak helyesen gazdálkodni, ha megszületik az egységes álláspont.	A terv részletesen foglalkozik a problémával, illetve egyértelmű javaslatokat tesz az érintett terület kezelésével kapcsolatban. A területet érintő jogi vita eldöntése nem a tervekészítők feladata.

Véleményező	Vélemény	Intézkedés/ Válasz
Pap Sándor	<p>A Natura 2000 gyepterületekhez kapcsolódó támogatások mértéke aránytalanul kevés ahhoz képest, hogy a státusz mekkor a kötöttséget jelent a földhasználat és a tulajdonjog terén.</p> <p>Véleménye szerint a jelenlegi használati szabályok szakmailag jól szolgálják a kompenzációval fenntartható gazdálkodás lehetőségét. Azonban ennek a gyakorlatban is érvényt kellene szerezni azzal, hogy valójában segítsék azokat a földhasználókat, akik az invazív fajokkal és bozóttal történő benövést meg akarják szüntetni. Jelenleg a gyepterület szűkül. A 028 HRSZ osztatlan területen az erdészeti hatóság nem ad engedélyt a legelő tisztítására a földhasználónak, ami miatt több évtized munkája válhat semmissé. A 047/6 HRSZ-en csak korlátozottan engedi ezeket a munkákat. A 055/4 HRSZ a Tabi út megépülése óta elszigetelődött a területtől, véleményem szerint a Natura státusz fenntartására így nem alkalmas.</p> <p>Fórum hozzászólás: A terület használatának jogszerűségével kapcsolatban lezajlott bírósági ügy kapcsán rendelkezésre állnak azok az iratok, amelyek azon túl, hogy az ő helyes, Natura 2000 elvek szerint történő gazdálkodását igazolták, tartalmazzák azt is, hogy az erdészeti hatóság az érintett terület üzemtervezésbe vonásával szabálytalanul járt el, mivel a természetvédelmi szakmai egyeztetés nem történt meg, illetve a láthatóan legelői használat sem indokolta ezt a változtatást. Hibás erdőterv készült, és ez került az üzemtervbe.</p> <p>Beszámolt róla, hogy az osztatlan közös területeken szintén a hatóságok közti ellentmondások nehezítik a gazdálkodást. Annak ellenére, hogy rendszeresen bejelenti, hogy az osztatlan ingatlan mely részét kívánja legeltetéssel hasznosítani, az erdészeti hatóságtól nem kap engedélyt a fás szárú, adventív növényfajok irtására, mivel nem ő a kizárólagos tulajdonos.</p> <p>Ebből rendszeresen az következik, hogy az MVH ellenőrzését követően szankcionálják, mert nem tartja be ezen az ingatlanon a Natura 2000 szempontok szerinti gazdálkodás szabályait. Elmondta, hogy gazdálkodási céljaihoz a területen fás legelő kialakítása lenne ideális, amely megőrizné a fellelhető, őshonos fajokot, és lehetővé tenné a nem kívánatos fajok visszaszorítását. Továbbá jelezte, hogy a Natura 2000 területen gazdálkodva számos olyan előírást kell betartania, amelyek költségvonzata jelentős, ezért nagyon fontos lenne a méltányos kompenzációs támogatás.</p>	<p>A terv részletesen foglalkozik az érintett erdőrészek problémájával, illetve egyértelmű javaslatokat tesz az érintett terület kezelésével kapcsolatban.</p> <p>A területet érintő jogi vita eldöntése nem a tervekészítők feladata.</p> <p>A terület hasznosításával és a gyeprekonstrukciós feladatokkal a terv részletesen foglalkozik.</p>
Gál Péter, Zamárdi PVF-Bizottság zöld munkacsoportja	<p>A szarvasmarha-legeltetés és az ürge populáció összefüggése kihangsúlyozott. Én csak azt hadd fűzzem az adatlaphoz, hogy érdemes volna hangsúlyozni az értékes flóraelemeket (tavaszi hérics, korábban fekete kökörccsin, egy tőzike faj, stb.) és az értékes faunaelemeket (vörösgém, függőcinege, poszáta fajok, barna rétihéja, stb.)</p>	<p>A fenntartási terv megalapozó dokumentációja részletesen tárgyalja a releváns védett fajokat is.</p>